

Inbreng UdenPlusLanderd en SP over opvang asielzoekers

voor de commissievergadering Samenleving en Bestuur van 14 september 2023

UdenPlusLanderd en de SP hebben, via de griffie, juridisch advies gevraagd over de opvang van asielzoekers in het Van der Valk-hotel. De griffie heeft mr. Olaf Schuwer, specialist decentraal overheidsrecht, gevraagd een advies uit te brengen. Wij verwijzen naar bijlage 1 voor de vragen die wij hebben gesteld en bijlage 2 voor de antwoorden van de heer Schuwer. Uit de antwoorden concluderen wij dat er drie sporen zijn waarop de gemeente aan zet is bij de opvang van asielzoekers in het hotel. Dit zijn:

1. Het besluiten om mee te werken aan de opvang van asielzoekers in het hotel. De heer Schuwer geeft aan dat het gemeenteraad het bevoegde orgaan is om hierover besluiten te nemen, als hoogste orgaan van de raad (zie antwoord 3 in bijlage 2). Dit betekent dat de raad in een raadsvergadering een besluit had moeten nemen over de opvang. Dit is in lijn met een blog van docent/onderzoeker staats- en bestuursrecht aan de Vrije Universiteit, Rob de Greef over dit onderwerp¹ en in lijn met de handreiking 'Proces tot realisatie opvanglocatie asielzoekers' van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het COA, waarin staat dat formeel de raad beslist over de opvang van asielzoekers.²
2. De wijziging van de erfpachtovereenkomst tussen de gemeente en Van der Valk. In de overeenkomst staat dat het pand gebruikt moet worden voor het exploiteren van (kort weergegeven) een hotel/restaurant. Omdat de opvang van asielzoekers niet past binnen deze overeenkomst, moet de overeenkomst gewijzigd worden. In de Gemeentewet staat dat als een wijziging van een overeenkomst ingrijpende gevolgen heeft voor de gemeente, het college de raad in de gelegenheid moet stellen om wensen en bedenkingen in te brengen. De heer Schuwer geeft aan dat deze wijziging, het opvangen van asielzoekers in plaats van het exploiteren van een hotel, ingrijpende wijzigingen heeft voor de gemeente. Het college moet daarom via een raadsvoorstel de raad om wensen en bedenkingen vragen op de wijziging van de overeenkomst die het opvangen van asielzoekers in het hotel mogelijk maakt (zie antwoord 2 in bijlage 2). Het college moet de raad de gelegenheid geven om tijdens een raadsvergadering te debatteren over mogelijke wensen en bedenkingen, amendementen in te dienen en uiteindelijk over het voorstel van het college te stemmen. Het opvallende is dat het college in [antwoorden op schriftelijke vragen van UdenPlusLanderd](#) wel aangeeft dat een besluit tot het opvangen van asielzoekers “een voorzienbare maatschappelijke impact” (dus ingrijpende wijzigingen) heeft en zelfs verwijst naar het artikel uit de Gemeentewet over de procedure om te komen tot wensen en bedenkingen (artikel 169 lid 4 van de Gemeentewet). Het college heeft echter geen enkel voorstel gedaan om deze procedure te volgen.
3. Het ruimtelijke spoor. Het bestemmingsplan staat de opvang van asielzoekers niet toe. Het college heeft de bevoegdheid om een omgevingsvergunning af te geven om tijdelijk af te wijken van het bestemmingsplan. Hierbij is de gemeenteraad niet in beeld (zie antwoord 6 in bijlage 2).

Tijdens de vergadering van 6 juli 2023 heeft de burgemeester op vragen van de heer De Jong of de raad nog een beslissende bevoegdheid heeft, verwezen naar het afgeven van een omgevingsvergunning. Dit maakt volgens haar dat het college bevoegd is om een besluit te nemen over de opvang van asielzoekers in het hotel. Dit houdt echter alleen rekening met spoor 3 en negeert, zoals de heer Schuwer aangeeft, dat het de raad is die besluit over het opvang van asielzoekers (spoor 1). Ook negeert het dat het college in de procedure tot het wijzigen van de erfpachtovereenkomst de raad om wensen en bedenkingen moet vragen (spoor 2). De heer

¹ Zie www.gemeente.nu/blog/wie-beslist-lokaal-over-de-opvang-van-asielzoekers/.

² Zie [Proces tot realisatie opvanglocatie asielzoekers \(vng.nl\)](#), pagina 15.

Schuwer geeft aan dat het meest zuiver is om nu de wensen- en bedenkingenprocedure te volgen, omdat het college al heeft besloten over de opvang (zie antwoord 3 in bijlage 2).

Wij verzoeken de verschillende fracties om hiermee rekening te houden tijdens de vergadering van de commissie Samenleving en Bestuur van 14 september 2023. Het voorgaande – en andere aspecten van de opvang – roept bij ons in ieder geval aanvullend op de door gestelde technische vragen de volgende politieke vragen op, die wij ook tijdens de vergadering zullen stellen:

- Waarom heeft het college besloten medewerking te verlenen aan de opvang van asielzoekers in het Van der Valk-hotel, zonder dit op voorhand met de raad te overleggen, terwijl de raad het hoogste orgaan van de gemeente is en formeel beslist over de opvang van asielzoekers?
- In de beantwoording van de schriftelijke vragen die UdenPlusLanderd op 30 augustus heeft gesteld, geeft het college aan dat formeel het college als dagelijks bestuur beslist over de opvang van asielzoekers. Het college geeft aan de (uitvoerings-)verantwoordelijkheid hiervoor te hebben. Waarom zou het opvangen van 300 asielzoekers tot het dagelijks bestuur van de gemeente horen?
- In de handreiking van de VNG en het COA staat dat de raad formeel beslist over de opvang van de asielzoekers en dat het beslissen over de opvang in ieder geval in onderling overleg tussen raad en college moet plaatsvinden. Waarom handelt het college niet in overeenstemming met de handreiking van de VNG en het COA?
- In de eerder aangehaalde beantwoording van schriftelijke vragen, geeft het college aan dat omdat sprake is van een voorzienbare maatschappelijke impact die het besluit tot het opvangen van asielzoekers in een gemeente kan hebben, artikel 169 lid 4 van de Gemeentewet relevant is. Dit is de procedure waarbij het college de raad door middel van een raadsvoorstel vraagt om tijdens een raadsvergadering wensen en bedenkingen te uiten. Waarom geeft het college wel aan dat de zogenaamde procedure van wensen en bedenkingen relevant is, maar vraagt het college de raad niet met een raadsvoorstel om wensen en bedenkingen?
- De burgemeester heeft aangegeven dat zij zelf kan beslissen over de opvang van de asielzoekers. Waarop is dit gebaseerd? De heer Schuwer geeft aan dat dit geenszins het geval is (zie antwoord 3 in bijlage 2).
- Wij hebben het gevoel dat de burgemeester zich (ook) in de media verschuilt achter het college, terwijl wij haar als initiatiefneemster zien. Daarom voor alle duidelijkheid graag reactie op onderstaande analyse:
 - o Op enig moment heeft zij daarvoor draagvlak gezocht en gekregen binnen het college;
 - o De burgemeester is vanuit haar functie te bezien als initiatiefnemer voor de besluitvorming over de asielopvang en daarop primair aanspreekbaar.
- Over het voorgaande, wie de bevoegdheid heeft, heeft UdenPlusLanderd ook al schriftelijke vragen gesteld, maar hierop is geen duidelijk en eenduidig antwoord gekomen. UdenPlusLanderd is teleurgesteld over de kwaliteit van de beantwoording van de schriftelijke vragen.

In het kader van de besluitvorming, is ook het voortraject van belang. De opvang van asielzoekers in het Van der Valk-hotel moet worden gezien als een invulling van de opgave die de gemeente Maashorst heeft om asielzoekers op te vangen. Deze opgave staat in het regioplan Veiligheidsregio Brabant Noord/Asiel- en Oekraïne-opvang en huisvesting vergunninghouders.

- In hoeverre is college betrokken bij het opstellen van het regioplan?
- Waarom is de raad – gelet op de impact in de gemeenschap – in dit hele proces om tot een regioplan te komen, niet betrokken geweest?

Naast de vragen over de bevoegdheid om te beslissen over de opvang van asielzoekers, hebben wij de volgende vragen over de randvoorwaarden voor de opvang in het Van der Valk-hotel:

- Welke voorwaarden zijn er gesteld aan de opvang? Wat zijn de inhoudelijke voorwaarden die zijn gesteld? In hoeverre zijn hierbij voorwaarden gesteld over de samenstelling van de groep asielzoekers die er in het Van der Valk-hotel komen? In welke mate wordt zekerheid verschaft dat we te maken krijgen met asielzoekers die echt vluchten voor oorlog en geweld?
- Wie is verantwoordelijk voor de veiligheid rondom de opvang? Wat wordt hiervoor geregeld en welke afspraken worden hierover gemaakt met het COA, Van der Valk en de politie? In hoeverre lopen hierover al gesprekken met de politie?
- Over de relatie met Bernhoven heeft de burgemeester gezegd dat onderwijs en zorg de verantwoordelijk van het COA is. Zorgt het COA dan voor extra verpleegkundigen en leerkrachten?
- Als alle afspraken zijn gemaakt, worden deze zo open mogelijk gedeeld met de raad, zo is eerder aangegeven. Er kon eerder nog niet gezegd worden in welke vorm en hoe ver dat gaat. Er kan informatie bij zijn die Van der Valk niet wil delen. Mag het een tikje transparanter? Hoe staat het hiermee? Waarom is de informatie die Van der Valk niet wil delen niet een showstopper? Waarom kiest het college hierbij voor een volgzame rol, zonder duidelijk zijn voorwaarden en grenzen te stellen?
- In hoeverre kan de raad nog wensen en bedenkingen uiten over de opvang van de asielzoekers, bijvoorbeeld over de samenstelling van de groep asielzoekers die in het hotel wordt opgevangen? Als de raad hierover wensen en bedenkingen uit, hoe hard is dat dan? Wat gebeurt er als het COA en/of Van der Valk niet willen voldoen aan de wensen van de raad?

Ten slotte hebben wij nog een aantal vragen over de diverse bijeenkomsten die zijn of nog worden gehouden over de opvang van asielzoekers in het Van der Valk-hotel:

- Tijdens de bijeenkomst voor inwoners op 10 juli waren raadsleden niet welkom. Tijdens de bijeenkomst van aanstaande maandag wel, maar als toehoorder. Wat is precies het principiële verschil tussen de eerste en de tweede bijeenkomst, in termen waarom de gemeenteraad nu opeens wel welkom is?
- Tijdens de raadsvergadering van 6 juli heeft de burgemeester aangegeven met de raad van gedachten te willen wisselen over het organiseren van een bijeenkomst waarbij de raad vragen kan stellen aan het COA en andere betrokkenen. Hoe staat het hiermee? Wanneer krijgen raadsleden de kans om vragen aan het COA en andere betrokkenen te stellen?
- Gaat dit nog gebeuren vóór 1 oktober? Hoe hard is die datum van 1 oktober, gelet op de hoeveelheid informatie die de raad nog moet ontvangen en de bijeenkomsten die nog moeten worden gehouden en georganiseerd?